

ŽIVA ZAJEDNICA

1F2384E

Rujan/September 1984.

Broj 9 (54)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER

KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

ERSCHEINUNGSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Piše li nam se loše?

Ima nekoliko godina pokušali smo u ovom listu (Ž.z., br. 1-2/1981.) odgovoriti na teško pitanje koje zanima roditelje, Crkvu i društvo: „Što će biti od naše djece u Njemačkoj?“ Vrijeme prolazi, a točan se odgovor ne nazrijeva, zapravo od njega smo svake godine udaljeniji. A važno je ovo pitanje, jako važno. Važnije, čini nam se, od drugih velikih pitanja. Ta, tiče se pojedinca, Crkve, narodne zajednice. A sudeći po mnogim pokazateljima velik dio naših ljudi ne razbija previše glavu zbog toga. Raditi, raditi, kuću sazidati, djecu školovati, materijalno se osigurati, domoći se mirovine – pa to su, misle mnogi, oni „pravi“ poslovi i problemi. A što će im biti od djece, od unučadi, praunučadi, ako ostanu u Njemačkoj?

Odgovor je jasan kao sunce: ponijemčit će se, bit će izgubljeni za svoj narod, za

hrvatski narod. Nedavno je jedan naš pametan čovjek napisao da će „iseljenje, pa makar ‘privremeno’, donijeti narodu veće gubitke nego sva stoljeća turskog zuluma u našim stranama“. Nad ovim bi se trebalo također zamisliti, o ovom bi trebalo ozbiljno i zrelo razmišljati. Ovo bi morala postati prva i prava briga svakoga odgovornog roditelja.

A je li to tako? Bojati se da nije.

Za naš mladi naraštaj koji u zapadnoevropskim zemljama raste i uključuje se u život ovdašnjeg društva male su, da ne rečemo nikakve šanse, da sačuva svoj narodni identitet i da bude ono što su mu bili roditelji. Ne vrati li nam se mladež u domovinu, nacionalno će se izgubiti ili, kako netko reče, „prekvalificirati u Nijemce“.

Može li se onda našem svijetu i našim mladima reći: vratite se! Može se reći, ali rijetki će poslušati. Uostalom, svaki čovjek ima pravo, po Božjem i međunarodnom pravu, živjeti gdje hoće i na način koji mu najbolje odgovara. To je istina. No, može se svima nama postaviti ozbiljno i teško pitanje (pa znali mi odgovor ili ne!): jesmo li zapravo **morali** doći na rad u Njemačku, i to u ovako velikom broju? Zar se i kod kuće nije moglo živjeti? Zašto moramo ostati vani ovako dugo?

Materijalna nam je strana uistinu poboljšana. A je li to sve? Koliko li smo odlaskom iz domovine izgubili? Zar gubitak djece i unučadi za svoj narod, do kojega će doći, nije strašan gubitak?

A što čini Crkva, upitat će mnogi.

Rodoljublje je po kršćanskom shvaćanju velika moralna krepost. Zato Crkva i moli svoje članove da se nacionalno ne otuđuju, da se ne gube, da budu ponosni na svoje ime, svoj jezik, svoju kulturu. I pomaže Crkva, pomaže puno, u čuvanju jezika, kulturne baštine, pjesme, drevnih molitvenih oblika i slično.

(nastavak na sl. str.)

„Što će biti od naše mladeži u Njemačkoj?“ Naše redovnice čine sve da naši mladi budu vrijedni kršćani i da se ponose svojim hrvatskim imenom.

U ovom broju

- Piše li nam se loše? str. 1-2
- „U Americi nisan živila“ str. 2-3
- Može li „Biblijska olimpijada“ biti bolja? str. 3
- Albe Vidaković str. 4
- Seminar o hrvatskom jeziku i folkloru str. 5
- Iz naših misija str. 5-13
- Hrvat u nuncijaturi u Bonnu str. 12
- Reportaža o pariškoj misiji str. 13
- „Ratni dnevnik“ fra Gabre Cvitanovića str. 14
- Lubenice Snježne Gospe str. 15
- Katholikentag u Münchenu i Hrvati str. 16

Urednikova riječ

Dragi čitatelji,

Završilo je vrijeme godišnjih odmora. Nadamo se da ste svi prikupili dovoljno svježine i snage za naporni rad u svojim firmama. Za djecu je, uglavnom, počela i nova školska godina, a s njom i vjeronauk, na hrvatskom, razumije se. Uvjereni smo da roditelji i naši đaci znaju za te svoje obveze.

Svima želimo dobar i sretan početak ovog životnog odjeka u njemačkoj zemlji. Pred svima su planovi, nadanja, stradanja na tuđem tlu. Mladima već sada najavljujemo biblijsku olimpijadu, a sve prisjećamo na bolno, i teško, i neodgovetno pitanje: „Što će biti od nas i od djece naše, ako do dvadeset godina budemo ovdje gdje smo sada“. Pročitajte o tom kratko razmišljanje na naslovnoj stranici i pokušajte ga popuniti svojim shvaćenjem i priložima. Napisano ostaje! To je pitanje tako preozbiljno! Nikoga ne bi smjelo ostaviti ravnodušnim.

(nastavak s prednje str.)

Divno je to. I to joj se i priznaje. No, mnogi su mišljenja da Crkva, radeći tako, ipak samo odgađa (a ne otklanja!) asimilacije, da ona tako samo usporava ponijemčenje koje neminovno dolazi u trećoj i četvrtoj generaciji života u inozemstvu. Pa, nije ni to malo.

A što onda?

Crkva, po krstu ucijepljena u narodno biće, i dalje će, koliko može i koliko umije, ići sa svojim narodom, poučavati ga i hrabriti ga da se u narodnom pogledu ne izgubi, da ne zaboravi svoga imena i povijesti. No ona je i realna, tj. svjesna da je mnogi njezini članovi neće poslušati. Uostalom, domoljublje ni nije najveća kršćanska krepost. Zato katolička Crkva u iseljenom hrvatskom narodu nastoji i nastojat će i dalje da joj se sinovi i kćeri nacionalno ne izgube. S druge strane pomaže i pomagat će svakom čovjeku, prvenstveno svojem čovjeku, da živi duboko ljudski i korjenito kršćanski.

A to je ipak ono što najviše treba spašavati i njegovati!

Iv.

U rubrici „Iz hrvatske kulturne baštine“ donijeli smo kratak prikaz o životu i djelu svećenika profesora Albe Vidakovića, „vrlo istaknutog predstavnika suvremene hrvatske crkvene glazbe, koji je, svakako, uz Dragana Plamenca, najdarovitiji muzikolog što ga je Hrvatska dala“ (Josip Andreis). On je, usput budi rečeno, i glazbeni odgojitelj velikog broja naših misionara u Zapadnoj Evropi.

Ovoga puta imamo u našem listu i dva „nenjemačka“ priloga iz Francuske i Kanade. Mi sebe smatramo prvenstveno listom hrvatskih misija u Njemačkoj, ali smo mišljenja da sve ono što se događa, bilo gdje, u iseljenoj Crkvi među Hrvatima, da se to tiče svakog hrvatskog vjernika, ma gdje se on nalazio.

U „Criticama iz života naših iseljinika“ možete pročitati prilog o mukama hrvatskog socijalnog radnika pri Karitasu u traženju dobrih odvjetnika koji imaju „istjerati pravicu“ (ovdje se ne možemo ne sjetiti hrvatskog velikana Stjepana Radića) za našeg pomalo umornog čovjeku u tuđini, gdje ta „nesretna Crkva“ pomaže tom čovjeku više nego itko drugi. Radnik je toga svjestan i zato ga zbunjuju paušalne i neodgovorne priče. Jest, Katolička Crkva ima pravo reći da se

Hoće li ova mala Hrvatica u doglednoj budućnosti znati odakle joj je prabaka?

konkurencije ne plaši. Ona svoje, na dobrobit čovjekovu, čini. I činit će! Jest, Katolička je Crkva voljela i voli, i voljet će svoga (i svakog drugog čovjeka) dok je bude, dok bude Kristova. A ona to čini i danas, kao što je činila jučer! Ne postoji „Stepinčeva Crkva“! Postoji samo ona prava, ISUSOVA! Stepinac je samo jedan od njezinih najboljih predstavnika!

Pročitajte i izvještaje iz naših misija i znajte da ovaj list nije nikada uskratio svojih stranica misijskim izvjestiteljima.

Vaš Urednik

Izabrali smo za Vas

„Ovde si živi, u Americi nisan živila“

Radio-televizija Zagreb emitirala je ove godine u trinaest nastavaka popularne „**Prosjake i sinove**“ Ivana Raosa, u režiji Ante Vrdoljaka. Emisija je naišla na vrlo dobar prijem kod gledatelja. Veliki hrvatski književnik dodiruje u svom poznatom djelu i problematiku iseljništva, zapravo iseljenika, njihovu čežnju za rodnom krajem i njihovu želju da u njem bar umru. Donosimo za naše čitatelje mali izvadak iz „Jedanaeste priče“ koji govori o čežnji za zavičajem Matana (Potrke) i Vrtirepke, glavnih lica u ovoj seriji:

... Oprosti što te prekidam – upade Liječnik – o svemu mi govoriš, samo jedno odavna i ne spominješ.

– A šta to, moj doktore?

– Svi se vi Imočani razmećete ljubavlju prema zavičaju, rodnom kraju, prema svom jedinstvenom Imotskomu, a evo i

tebe pun četvrt stoljeća vrazi vitlaju po sim Evropama... pa opet se preseli sa ženom i bratom u Zagreb, a ono dolje nit posjeti, nit spomenu!

– Ma ko to kaže! A jesi lud, moj doktore! Crka', puka', baren tripud na godinu moran skoknut doli, u bile i pribile dvore Matanove.

– To mi nikad ni ne spomenu – povuče se Liječnik.

– Šta bi' ti spominja' jad i kukavicu! Osin ono kamenja sve je lipi đava' odnijo.

– Kako to?

– Kako?! Lipo. Udarilo, bolan, po narodu i slomilo mu zavrt s Bogon. Niko više ne jide kriv s ramena... Ova mu vražja vlast ne da ni u 'ajduke, ni u prosjake, ni u galantare... pa cila Krajina iselila u Nimačku, da s nimački' cesta kriv svoj jide. A kad se prikrši zavrt s Bogon, sve

Malo razmišljanje poslije slavlja

Da nam sastanci postanu i radosno susretanje!

Kad se baci letimičan pogled na sve ono što je iseljena hrvatska Crkva u Njemačkoj učinila u posljednja dva-tri mjeseca (olimpijada, euharistijski kongrese, hodočašća, prve pričesti, krizme i dr.), može se mirno i pošteno reći da je učinila puno. Bila je izvrsna, bilo je izvrsno.

Pokazalo se da Crkva zna okupiti ljude i da umije religiozno i ljudski osmisлити susrete svojih vjernika.

Više desetaka tisuća hrvatskih katolika u Njemačkoj, koji su u nedavnim mjesecima sudjelovali u različitim proslavama svoje Crkve, živi su svjedoci njenog bogoljublja, čovjekoljublja i spretnosti te njene majčinske brige za svakog pojedinca.

Po nekoliko tisuća naših ljudi znalo se naći na jednom mjestu (o tom smo posebno izvješćivali u našem listu!) da bi molilo, pjevalo i da bi se zajednički radovalo. I nigdje ispada! Nigdje policije! Pa zar ovo nije divno? I „vašarski“ duh na našim skupovima, koji je nekada, prije dakako, znao biti glasan i opasan, ustupio je ove godine mjesto hodočasničko-molitvenim sadržajima i kulturnim programima. Tako i treba! Dogodi-

Na našim se olimpijadama ponekada ne zna što je važnije: sudjelovanje ili ocjene. Na slici: študiranje ocjena.

ne sve može biti još bolje, još duhovnije, još vjerničkije. No, neka bude barem kao ove godine.

Susret mladih (i biblijska olimpijada!) bio je i ove godine dobar i uspješan, što ne znači da nije mogao biti, da nije morao biti, bolji nego inače.

Neke naše misije nikako da se uključe u to najveće i najznačajnije okupljanje hrvatske katoličke mladeži u Njemačkoj. Priznajemo da to i nije lako, s više razloga. Ali čini nam se da su mladi iz misija koje ne sudjeluju na Susretima i olimpijadi svaki put prikraćeni za jednu veliku ljudsku radost i za jednu dragu uspomenu.

Zakašnjelo gradivo, teška pitanja, različiti kriteriji članova žirija u ocjenjivanju odgovora i dr. ne pogoduju doduše privlačnosti olimpijade, ali i ovakva kakva je, olimpijada je jedinstveno sastajalište naših mladih u tuđini, sastajalište koje treba podržavati. Očito je da mnogo toga u športskom natjecanju i kvizu znanja treba mijenjati. Potrebno je omogućiti više inicijative i inventivnosti, stvaralaštva, onima koji odgovaraju, treba skratiti programe, ublažiti „ispitnu groznicu“ i „strah od ispita“, „pripremiti“ žiri, staviti naglasak na značenje stvarnog susretanja, upriličiti i molitveni dio na olimpijadi i toliko toga.

Da bi se to i ostvarilo, potrebno je dugoročno planirati Susrete, gradivo za olimpijadu i kulturno-zabavni program (zašto pojedine regije ne bi svake godine bile odgovorne za oblikovanje trećega dana, npr.?). Ne samo za športski, nego i za kulturno-zabavni dio programa

(nastavak na sl. str.)

ode žavlu! Odlazim ja doli, moj dokture, odlazim. Već san se i pripremio da i posliđnje dane doli dovršin...

...Ona (Vrtirepka) ji' (dvore Matanove) pažljivo obilazi, pažljivo razgledava, pa se i čudi i divi:

- O velika „houz“, veliki „building“... I moj pokojni Džo sagradio veliki „building“ u Kaliforniji.

- Iman ja, seko, i još lipše u Zagrebu. Vilu, pravu vilu u Tuškancu, u najlipšen perivoju. Tamo ću te smistiti ko kraljicu.

- „O nou, nou!“... Potrka moj, ja san ti za vazda prikrižila Ameriku.

- Đava' ga odnijo, nije ti Zagreb Amerika.

- „O jes, jes!“ Sve je Amerika šta nije ovo! Šta nije ovo naše kamenje, ovi ždrak, ovo sunce, ovi naši slavići i vrane, naš vrisak i naša misečina... sve je Amerika di nije ovo i šta nije ovo! Svugdi ti se manta, a ovde bistri; svugdi pijano teturaš, a ovde i pijan uspravno 'odaš. Potrka

moj, ovde se živi... Ja tamo (u Americi) nisan živila.

- Tamo su ti i dica i unučad - malo je podsitin i prikorin.

- „Jes, jes...“ Oni tamo ne teturaju, već živu. Živu, jer jin je tamo domovina. Ovo ovde za nji' je tamo nika turska Kina, a za me SVE! Razumiš li ti mene? Prikrižila san sa Amerikon, zauvik prikrižila, i zauvik se amo vratila. 'Oću nastaviti život tamo di san ga zaustavila, di su mu žile i sokovi... Sve ovo vrime bila san ko zamrila... Razumiš li ti mene?

- A, eto, razumin.

- Vidiš li, Potrka moj... na priliku, za te su već odavna istrunule kosti dom Pavlove i Kikaševe. A ja jin još i danas glas čujem, još ji' za tople ruke držim... O jes, tilo mi je staro i uvelo, sasušeno, ali u sebi, u duši još san uvik Vrtirepka, ona ista Vrtirepka iz šljivika, ispod trnovače, iz jedni' i drugi' svatova... Ja živim, Potrka moj, od danas živim! Jopet san se navrnula na stare žile, stari sokovi teku jopet po svoj meni...

Albe Vidaković, skladatelj i znanstvenik

Uz 20. obljetnicu smrti i 70. obljetnicu rođenja

1. Ove će se godine navršiti sedamdeset godina od rođenja Albe Vidakovića (Subotica, 1. listopada 1914.), a u travnju je obilježena dvadeseta obljetnica njegove smrti (Zagreb, 18. travnja 1964.). U pedesetak godina života A. Vidaković se od dječaćića sa subotičkih sokaka razvio u znanstvenika svjetskog dometa.

Podrijetlom iz drevne i poznate subotičke hrvatske obitelji, Vidaković je u rodnom gradu stekao prvu opću i glazbenu izobrazbu, da zatim kao sjemeništarač pođe u Travnik i Zagreb, a kao svećenik u Rim radi što potpunije i stranije naobrazbe.

U glazbi su ga poučavali F. Dugan, F. Hajduković, M. Ivšić u Zagrebu, a u Rimu na Papinskom institutu za crkvenu glazbu bio je učenikom R. Casimirija, L. Reficea i G. Suñola.

Veliki bunjevački biskup Lajčo Budanović nadao se u Vidakoviću dobiti suradnika i pomoćnika u radu oko pučkoga crkvenog pjevanja. Međutim, ratne i poratne prilike i neprilike odvele su mladoga čovjeka daleko od zavičaja – od god. 1941. pa do svoje smrti živio je i djelovao A. Vidaković u Zagrebu. Hrvatskoj glazbi i znanosti pridonosio je koliko je god mogao, a svoj roditeljski dom i zavičaj nije nikada zaboravljao – uz svojega oca i majku počiva na krilu svojih ravnica.

2. Darovit i velikih sposobnosti razvio je A. Vidaković svoju djelatnost kao skladatelj i znanstvenik. Najprije se temeljito pripremio za svoj rad izobraz-

bom i postojanim, ustrajnim obavljanjem svojih svagdašnjih dužnosti: bio je kapelan (Žednik; Sv. Petar u Zagrebu), zatim predavač na Akademiji i Konzervatoriju, preuzeo je službu kao regens chori zagrebačke prvostolne crkve, predavao je na Bogoslovskom fakultetu, uređivao je Sv. Ceciliju, surađivao u JAZU i Leksikografskom zavodu. Albe Vidaković je utemeljitelj i prvi voditelj Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu.

Za Vidakovića je zabilježeno da je „nesumnjivo jedan od najistaknutijih muzikologa i kompozitora crkvene muzike, koji su do danas djelovali u Hrvatskoj“ (J. Andreis).

O Vidakovićevu razgranatu radu, o njegovim skladbama i muzikološkom radu pisali su: A. Milanović, Lj. Galetić, M. Leščan, L. Županović, J. Andreis, I. Špralja i dr.

Popis Vidakovićevih radova načinio je I. Špralja u povodu desete obljetnice smrti, a dopunio ga je deset godina kasnije A. Sekulić. Djelomice je Vidakovićeve radove zabilježio I. Kujundžić u svojoj *Bunjevačko-šokačkoj bibliografiji* (Rad JAZU, knj. 355).

Iz popisa radova i istraživanja djelatnosti može se zaključiti da se Vidakovićev rad odvijao u tri smjera: u reproduktivnom, umjetničko stvaralačkom i znanstvenom. Čini se, međutim, da skupina duhovno glazbenih razmatranja što ih je pripremio i ostvario u zagrebačkoj prvostolnoj crkvi (ukupno

12) čine temeljnicu Vidakovićeva svećeničko-umjetničkog rada. Treba pripomenuti da je Vidaković kao katedralni zborovođa u Zagrebu obnovio izbor i izvedbe klasičnih i suvremenih skladatelja; posebice se pak zalagao za izvedbu djela hrvatskih skladatelja.

3. Uz niz Vidakovićevih orkestralnih djela treba posebice istaći *Fantaziju i fugu u f-molu*; *Preludij i fugu u C-duru*, zatim njegove koralne predigre, niz zbornih i solo pjesama. Među misama su poznate *Mladomisnička* (u povodu mlade mise Alekse Kokića), *Missa caecilianna*, *Missa gregoriana*, *Missa simplex*, *Staroslavenske mise I., II., III.* Zatim su brojni moteti, *Te Deum*, i dr. – Slažu se poznavatelji glazbe, da su Vidakovićeve latinske i staroslavenske mise veoma značajan doprinos suvremenoj hrvatskoj crkvenoj glazbi, a ističu se ljepotom melodije i sigurnošću polifonih spletova.

Svojim muzikološkim radom uključio se A. Vidaković u niz vrhunskih znanstvenika koji su pridonijeli upoznavanju svjetske javnosti s našim kulturnim blagom.

Osim velikih radova o Vinku Jeliću i glazbenom radu Jurja Križanića, Vidaković je pisao o subotičkom zborovođi Đuri Arnoldu, o benediktincima kao obnoviteljima gregorijanskog koralu, o Sakramentaru MR 126 u Metropolitanskoj knjižnici u Zagrebu, o hrvatskoj crkvenoj pučkoj popijevci i niz drugih rasprava. U svim radovima, u znanstvenim istraživanjima, Vidaković je bio savjestan, brižan i radišan. Uvijek spreman putovati, podnijeti napor u istraživanju arhivske građe Vidaković je rezultate priopćavao u brojnim časopisima (Sv. Cecilija, *Slawisches Jahrbuch*, *Studien zur Musikwissenschaft*, *Note d'archivio per la storia musicale* itd.).

O Vidakoviću bit će sigurno uvijek potrebno pisati i raspravljati kad se bude skupljalo sve što je učinjeno za opće poznavanje svjetske javnosti s našim blagom, našom znanošću i glazbom. Rijetko je, naime, tko u nas u dvadesetak muževnih godina svojega života (od 1941. do 1964.) učinio za ozbiljnu glazbu i našu kulturu koliko A. Vidaković.

Širinu srca i plemenitost ponio je Vidaković iz svoje Bačke i ostao je otvoren za sve što je lijepo, plemenito. Živ, pokretljiv i radostan bio je otvoren Istini i Ljepoti, kojima je služio.

(nastavak s prednje str.)

kao i za kviz znanja treba utanačiti i ozakoniti **jasne propozicije** natjecanja, kojih nažalost nema. Pismenom i likovnom izražavanju naših mladih treba dati veće značenje i vrijednost. Ovo ti radovi uistinu zaslužuju.

Do 14. Susreta ostaje još skoro godina dana. Naddušobrižnički ured, misije i pojedinci dužni su učiniti sve da dogodišnja biblijska olimpijada bude još radosniji skup mladih koji biblijski misle i koji se športski i kulturno susreću i upoznaju.

I. Vugdelija

Maestro Albe Vidaković

SUDBURY (Kanada)

Održan Prvi međunarodni seminar hrvatskog jezika i folklora

U organizaciji HIŠAK-a (Hrvatske škole Amerike i Kanade) održan je od 7. do 15. srpnja 1984. godine u Sudburyju Prvi međunarodni seminar hrvatskog jezika i folklora na kojem je sudjelovalo preko 160 sudionika. Više od 40 predavača održalo je profesionalna i stručna predavanja na Seminaru.

Sedmoga srpnja priređen je prijem za sudionike i ugledne goste, među kojima su bili predsjednici obaju sveučilišta (Laurentianskog i Sudburskog), profesori raznih jezika i glavni govornik **Doug Frith**, novoimenovani ministar federalne vlade. On je istaknuo da „njegove kolege i on poznaju Hrvate kao jedan od najdinamičnijih i najorganiziranijih naroda u Kanadi koju su oni prihvatili kao svoju vlastitu domovinu, ostajući u isto vrijeme odani i zaljubljeni u svoju bogatu hrvatsku kulturnu baštinu”. On je organizatorima predao i pozamašan ček kao pomoć vlade za djelomično pokriće velikih troškova Seminara. Poznati kanadski i svjetski stručnjak **Jim Cummins**, ravnatelj Nacionalnog kanadskog centra za etničke jezike u Torontu, održao je predavanje o motivaciji za učenje etničkih jezika.

Drugi dan je bio posvećen priručnicima i drugim školskim pomagalicama. Sudionike je posebno zanimao proces pripremanja priručnika za hrvatski jezik o čemu je govorio **fra Ljubo Krasić**, misionar i generalni tajnik HIŠAK-a. On je, zajedno s **Vinkom Grubišićem**, autor standardnih priručnika izrađenih po HIŠAK-ovoj metodi.

U ponedjeljak 9. srpnja održao je **Vinko Grubišić** predavanje o „Lingvističkom pristupu hrvatskom standardnom jeziku”. **Zoran Pejović**, sociolog iz Toronta, iznio je rezultate svoga najnovijeg istraživanja o sudjelovanju hrvatskih studenata u društveno-kulturnim aktivnostima. U podnevnim satima službeno je otvorena bogata **izložba knjiga** koje se prvenstveno odnose na učenje hrvatskog jezika i folklora.

Edward Mavrinac, stručnjak i učitelj hrvatskog folklora, oduševio je sve nazočne svojim načinom rada s djecom. O višjezičnoj kanadskoj situaciji govorio je istaknuti portugalski novinar i odgovornik **Vasco Dos Santos**.

Četvrtak je bio pravi međunarodni dan. **Fra Šime Čorić** je izvijestio o mogućnostima i stanju školovanja djece stranaca u Švicarskoj, a **Thea Goreta**, učiteljica iz Australije, o procesu učenja hrvatskog jezika u Australiji. O hrvatskim školama u SAD izvejestila je **Katarina Štimac**, učiteljica iz Clevelanda. **Fra Bernardo Dukić**, naduobrižnik iz Frankfurta, govorio je o problematici učenja materinskog jezika i vrstama škola za djecu „gostujućih radnika” u Njemačkoj. **Ilija Drežnjak**, socijalni radnik u Frankfurtu, obradio je u svom vrlo zanimljivom predavanju socijalnu problematiku naših radnika u Njemačkoj. **Fra Jozo Abramović**, kustos hercegovačkih franjevac, održao je predavanje o „Ulozi hrvatskih župa u čuvanju i promicanju hrvatskog jezika”. **Fra Izidor Grbavac**, misionar iz Winnipega, govorio je o učenju jezika kroz folklor, a **vlač. Franjo Šprajc** o učenju hrvatskog jezika kroz vjeronauk.

Četvrtoga dana govorila je **Lovorka Fabek** o „Četiri glavna vida učenja jezika”, a kompozitor i pjevač **fra Šime Čorić**, misionar u Švicarskoj, o „Pjesmi i načinima pjevanja”. Potom su ove teme razrađivane u radnim grupama.

U srijedu je **Mary Stefura** govorila u ulozi sredstava priopćavanja u promicanju jezika i kulture, a **Vinko Grubišić** o dječjem kazalištu. **Marija Kraljević** je održala predavanje o učenju jezika u predškolskoj dobi.

Razne teme, razna predavanja, razni problemi, a samo jedna jedina briga: kako što uspješnije podučavati hrvatsku djecu i mladež izvan Hrvatske te kako što učinkovitije širiti hrvatsku kulturu. U tom su se smislu i razvijali izvještaji i diskusije u petak 13. srpnja. A dok se govorilo o školama i učenju jezika, vježbalo se, učilo i usavršavalo u folkloru. Navečer je priređen jedinstven program plesa, glazbe, pjesama i glume kao rezultat rada kroz Seminar.

Osmog dana Seminara pratila je puna dvorana predavanje mladog doktora slavistike iz Toronta **Vladimira Bubrina**. On je govorio o temi „Jezik za odrasle – hrvatski za odrasle”.

Na ovom uspjelom Seminaru sve je bilo povezano sa stvarnošću, sve usmjereno prema svladavanju poteškoća s kojima se manje-više susreću svi učitelji, roditelji, voditelji radio i TV programa, župnici i drugi. I tehnička sredstva su bila opširno korištena, a televizija i radio su dnevno izvješćivali o radu Seminara. Najčešća pitanja pri oproštaju su bila: kad ćemo opet ovako, kad ćemo dobiti knjige „Hrvatski jezik II”, drugo izdanje, „Hrvatski jezik III i IV”, „Zemljopis Hrvatske”, „Hrvatsku povijest”? Najveća zasluga za organizaciju ovog uspjelog Seminara pripada Hrvatima Sudburyja, posebno poznatom timu Beljo-Grubišić-Krasić.

Nakon ozbiljnog rada i upotpunjivanja usvojena je na svršetku Seminara zajednička **Izjava o imenu i stanju hrvatskog jezika**. Dogodine će se održati regionalni seminari, a 1986. godine Drugi međunarodni, opet u Sudburyju.

Dio sudionika Seminara u Sudburyju na izletu

HANNOVER

„Ići s Hrvatima, pa to je zahtjev savjesti”

U lipnju, 8. 9. i 10. o. g., svečano je proslavljena deseta obljetnica Hrvatske kat. misije u Hannoveru. Prije trodnevne svečane proslave održane su mnoge pripreme i „pučke misije” koje je vodio p. Drago Kolombatović. Voditelj misije p. Ljudevit Jeđud, sa sestrama Katarinom Gečević i Anastazijom Fiškuš, pripremio je svečanu akademiju s bogatim programom za domaće i strane goste, izložbu radova naših umjetnika te u nedjelju svečano liturgijsko slavlje koje je predvodio biskup dr. Tomislav Jablanović.

Prije same akademije p. Lj. Jeđud je prikazao povijest i rad kroz cjelokupno vrijeme. Misiju od njezina osnutka vode hrvatski oci dominikanci. Početnik i pionir te misije bio je p. Josip Šimić. Kad je došao na to područje biskupije Hildesheim 1969. g., tada je prema službenim podacima tu živjelo 11.342 muškarca i 3.289 naših žena. Na prvu Misu, koju je imao u siječnju 1970., došlo mu je 16 vjernika. Poslije kratkog vremena, zahvaljujući njegovoj angažiranosti, slika se sasvim izmijenila. Crkva je u Hannoveru bila svake nedjelje punija pa je bio prisiljen otvarati nove filijale u Göttingenu, Braunschweigu, Salzgitter-Lebenstedtu, Hamelnu i Celleu. Trebalo je zasukati rukave. Vidio je da je ne-

moguće sam raditi. U prvim danima socijalni problemi i pitanja bila su goruća i važna pitanja. Već druge godine rade kao socijalni radnici: gospođa Roza Antunović i g. Kukuljević. Kako je socijalni rad dio pastoralnog rada, zajedno rade i surađuju u Siegesstr. 7. Uvidio je da su i sestre nenadoknadle za misiju. Zato je poslije tri godine dobio tri sestre: s. Katarinu Gečević, s. Anastaziju Fiškuš i s. Editu. Kad su najteži i prvi radovi pri kraju, tada, 1974., napušta misiju Hannover i vraća se u domovinu.

Njegov započeti rad nastavlja njegov subrat p. Nikola Mioč i ostaje kao hrvatski dušobrižnik do 1981. godine. Zahvaljujući njegovim sposobnostima i aktivnostima stvoren je za Hrvate u Hannoveru jedan kutić domovine. Za uspješan rad sa zajednicom treba imati i povoljne prostorije. Biskupija Hildesheim dala je Hrvatima jedan od najvećih centara u SR Njemačkoj. Kardinal dr. Franjo Kuharić i biskup iz Hildesheima dr. J. Jansen posvetili su i otvorili novi centar u Schönwörth 6. Kad je p. N. Mioč premješten u Zagreb, za voditelja Hrvatske misije u Hannoveru došao je župnik iz Zagreba p. Ljudevit Jeđud. Novi župnik nije zastao, nego novim zamahom nastavio i proširio mnogo-

struke djelatnosti. Spremajući studijski referat za 10. obljetnicu p. Jeđud je dobro upoznao razvoj i rast misije. Saznao je od prešasnika za prve teške dane naših radnika, za njihovu suzu u oku i bol u srcu. Zato je posebno i naglasio u svojem referatu da je neizbježiv zahtjev naše savjesti, naše vjere i ljubavi, biti i ići s iseljenim Hrvatima, biti s njima i za njih prijatelji i braća, utočište i zaštita. Sačuvati svoj identitet, vjeru svojih pradjedova i tu baštinu predati mladom naraštaju.

Spomenuto misiju u Hannoveru i danas radi: na pastoralnom, kulturnom i socijalnom području. Sestre, od najmlađeg uzrasta pa do odraslih, prenose evanđeosku poruku i spremaju liturgijska slavlja. Folklor, ručni radovi i druge aktivnosti privlače mlade. Postoji i folklor odraslih, a jedne i druge uvježbava g. Franjo Vidović. Posebno šahovski klub „CROATIA” i folklor povezuju misiju s Nijemcima i s hrvatskim misijama. Ne žele ostati u getu. U misiji postoji i biblioteka za mlade i odrasle, obilna ponuda duhovno religioznog hrvatskog štiva. Misija posjeduje 94 narodne nošnje iz svih krajeva domovine. Ta zajednica misli i na bijednu braću u domovini. Prošle je godine sakupljeno za bolesnu Suzanu Kolano u Zagrebu (Karitas) 7.815 DM. U Hrv. misiji je od 1970. g. do 1984. kršteno 689 djece a vjenčan 91 par. Od 1976. do 1984. bilo je 229 prvopričesnika.

Na akademiji 8. 6. posebno su bili zapaženi nastupi mladih. Izveli su i dionicu „Zbora Hrvatica” iz opere PORIN V. Lisinskog. Za vrijeme programa nastupile su i poznate umjetnice sa svojim programom: s. Cecilija Pleše i s. Imakulata Malinka. Posebno oduševljenje publike došlo je do izražaja kod pjevanja „Hrvatske molitve” i „Svugdi pojdi al’ uvijek doma dojdi”.

Program akademije vodio je vlč. Ante Kutleša iz Braunschweiga. Na 10. obljetnicu došli su, između ostalih: pomoćni biskup iz Hannovera H. Pachowiack, gradonačelnik Hannovera g. König, direktora Caritasa prelat Schilt, biskup Srpske pravoslavne biskupije za Zap. Evropu Lavrentije, sarajevski pomoćni biskup i predsjednik Vijeća bisk. konferencije za hrvatsku migraciju dr. T. Jablanović, ravnatelj za inozemnu pastvu msgr. V. Stanković, delegat za SR Njemačku p. B. Dukić, te drugi domaći i njemački gosti.

A. B. D.

Na akademiji u Hannoveru posebno su bili zapaženi nastupi mladih

SINDELFINGEN

Veliki doprinos misije uspjehu „Strassenfesta“

Pod motom „Zajednički doživjeti“ održan je 7. srpnja 1984. godine u Sindelfingenu Osmi međunarodni „Strassenfest“ kojemu je cilj međusobno upoznavanje stranaca i domaćeg stanovništva. Vrijeme je bilo izvanredno lijepo (prošle se godine nije mogao održati zbog atmosferskih neprilika!), a više desetaka tisuća – Nijemaca i stranaca – imalo je što vidjeti, čuti i doživjeti. Između tridesetak pjevačkih i folklornih grupa koje su cio dan nastupale u različitim dijelovima grada bila je, po općem mišljenju, najbolja i najdopadljivija grupa Hrvatske katoličke misije Sindelfingen koju je pojačao „Prigorec“, hrvatsko kulturno-umjetničko društvo iz Markuševca.

Šezdesetak naših umjetnika iz okolice Zagreba imalo je čast i otvoriti službeni program „Strassenfesta“. Svojim značajkim, obično tihim pjevanjem i živim igranjem prigorskih kola osvojio je „Prigorec“ simpatije publike i pobrao najviše pljeska. Ne zna čovjek j li ih bilo ljepše gledati ili slušati. A kad su zapjevali „Zdravo da si, domovino mila“, onako na otvorenu u starom Sindelfingenu, prosuzio je od radosti velik dio hrvatskih vjernika koji je toga dana sudjelovao u „Uličnoj fešti“. I pjevanje, i igranje kola, i sviranje bilo je proživljeno, umjetnički, na evropskoj razini, rekli bismo. „Vidi se da žive u blizini Zagreba i da baštine mnogo od austrijske glazbene kulture“, protumači nam Tomislav razloge zbog kojih „Prigorec“ tako skladno i uspješno nastupa. Uspjšan je bio i nastup dječjeg misijskog zbora.

U toku dana nastupali su više puta i predstavnici Grka, Španjolaca, Portugalaca, Brazilaca, Urugvajaca, Turaka, Nijemaca i dr., ali, kako reče petogodišnji Ivica Dujmović, „ono naše je bilo najlipše“.

Ova fešta stranaca i Nijemaca trajala je čitav dan, od ranog jutra do kasno u noć. Po ulicama koje su za tu prigodu bile zatvorene za promet neprekidno su tekle rijeke ljudi. Čuli su se svi jezici svijeta. Pred štandovima ljudi su se osvježavali napicima i specijalitetima pojedinih naroda. Grad je odzvanjao od pjesme, glazbe, mirisao je po ražnjićima,

Međunarodni „Strassenfest“ otvorilo je, ispred Hrvatske katoličke misije, Kulturno-umjetničko društvo „Prigorec“ iz Markuševca

ma, ribi, vedrom čavrljanju, razumijevanju, snošljivosti i velikoj ljudskoj radosti. A to su ovom „uličnom feštom“ zapravo i htjeli postići gradski oci i sindelfingenski „Sozialamt“ koji je predstavljao neumorni i vrlo angažirani prijatelj stranaca gospodin Fausten.

Svaki objektivni promatrač mora priznati da je prilog Hrvatske misije, njenog misionara p. T. Duke i misijskih dobrovoljnih aktivista uspjehu ove krasne i sadržajne „Ulične fešte“ bio velik, zapravo golem.

Sutradan su „Prigorec“ i misijski dječji zbor dali vrlo svježi koncert u Gradskom parku, prvenstveno za vjernike Hrvatske misije. Oko tisuću naših ljudi uživalo je u krasnim pjesmama i razi-

granosti kola. Poslije jutarnjeg koncerta sv. Misa u istom parku, na otvorenom, dakle. Grad je to dozvolio da ljudi ne moraju s koncerta u crkvu, pa onda opet natrag na drugi dio koncerta. Propovijedao je p. Ignacije Vugdelija. Pokušao je protumačiti da li je Katolička Crkva konzervativna. Propovijed je završio riječima: „Ako je istina konzervativna, ako su ljubav, pravda, sloboda, čovjekoljublje i bogoljublje konzervativni, onda je Katolička Crkva, uza svu revolucionarnost Evanđelja, najveći konzervativac, jer ljubomorno čuva te najveće čovjekove vrednote“.

U popodnevrim satima razišao se narod svojim kućama radostan i zahvalan misiji i gradu za sve što su mu toga dana pružili.

Iv.

INGOLSTADT

Misionar proslavio srebreni misnički jubilej

Velečasni Martin Sentić, hrvatski misionar, proslavio je 22. srpnja 1984. godine u Münsterkirche u Ingolstadt dvadesetpetu obljetnicu svećeničkog ređenja. Prezbiter Martin, tako on sebe voli zvati, zaređen je u Gracu (Hercegovina) 19. 7. 1959. godine. Od 1971. djeluje kao misionar za hrvatske katolike u Ingolstadt. U povodu 25. obljetnice prezbiterata izdao je vlač. Martin vrlo lijepi četverostranični spomen-letak s nekoliko biblijskih tekstova o miru i s izvatkom iz Opće deklaracije Ujedinjenih naroda o pravima čovjeka i naroda. I „Živa zajednica“ čestita prezbiteru Martinu taj lijepi jubilej.

Martin Sentić, prezbiter

Hodočašće i euharistijski kongres u Altöttingu

Okupljanje, obnavljanje, osvješćivanje

U nedjelju 1. srpnja ove godine hodočaštile su misije bavarske regije: Augsburg, Freising, Ingolstadt, Kempten, München, Nürnberg, Regensburg, Rosenheim, Traunreut, pa čak i gosti iz susjednog Innsbrucka, sa svojim svećenicima u poznato bavarsko marijansko svetište Altötting.

Tim hodočašćem bio je također povezan i regionalni euharistijski kongres kao priprema za završni Nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici.

Uz mnogobrojne hrvatske hodočaštnike te regije bilo je tu Hrvata i iz drugih pokrajina i mjesta kao i drugih narodnosti – Poljaka, Čeha, sudetskih Nijemaca etc. Mnogo Nijemaca i stranaca se pitalo, vidjevši 3000 hrvatskih vjernika u procesiji, tko su ovi ljudi. Većinom bi se obraćali hrv. časnim sestrama i pitali ih za nas.

Hodočašće je započelo procesijom koja se razlila od poznate zavjetne kapele pa do bazilike. Divno je bilo vidjeti mladiće i djevojke u narodnim nošnjama, krizmanike s kumovima, ministrante sa zavjetnim križem, svećenike, hrv. biskupa dr. Miju Škvorca i ostali vjernički puk kako vesela srca idu prema bazilici u kojoj će se održati svečana sv. Misa. Euharistijsko slavlje započelo je pozdravnim govorom **p. Joze Zrnčiča**, voditelja naše vjerske zajednice u Münchenu.

Dvostruki blagoslov majke

Pomoćni zagrebački biskup dr. **Mijo Škvorc** predvodio je euharistijsko slavlje. U svojoj propovijedi govorio je o kruhu. Kruhu dobrom i otrovnom, ali zahvaljujući Bogu i danas ima dobrog kruha, kruha koji liječi, rekao je. A to je Kruh Nebeski. To je Isus Krist, koji nas smatra svojim prijateljima. Mladi u Zagrebu pjevaju pjesmu "Kakav prijatelj je Isus, naše boli nosi on". Biskup nam poručuje da Isus to isto želi i našim mladima ovdje u tuđini. „Oče, oprosti svima njima, i onima u Hrvatskoj na kršu i ovima vani, Oče, oprosti svima, jer svi griješe. A tko ne griješi? ... Marija je rodila Isusa za nas, da nam bude Otkupitelj i da nas spasi ... Kad gledamo Križ,

gledamo Euharistiju. To su osobito znali oni koji su trpili, naše mame, očevi, djedovi. Oni su sve razumjeli. Nisu patili kao životinje, već kao Krist, a znali su dobro za što i za koga to čine. Kad je Isus s nama, onda je i Bog-čovjek s nama. Za nas nema uništenja, mi živimo dalje u Isusu koji nas prima i kad nas svi napuste", kazao je biskup.

Na kraju je ispriopovjedio slučaj jedne bolesne majke s petero djece. Pred smrt majka je zamoljena da dadne posljednji blagoslov svojoj djeci, a malojoj Katici, koja se mame neće niti sjećati, neka dadne dvostruki. Kad je majka to učinila, mala se nasmiješila kao da je htjela reći: „Mama neću te se sjećati, ali ovo što si mi posljednje dala, to će ostati. Biskup je završio propovijed riječima zahvale Majci Božjoj: „**Hvala za dobra koja iskazuješ meni i čitavom hrvatskom narodu**”.

Iza propovijedi slijedio je sakrament sv. potvrde za krizmanike iz misija Augsburg, Ingolstadt, Nürnberg i Rosenheim.

Biskupove srdačne riječi dirnule su mnoge, a euharistijsko slavlje uzveličali su pjevanjem zborovi misija München i Rosenheim.

Koncert – „... meine liebe domovina ...”

Istoga dana popodne u 16,00 sati održan je u bazilici duhovni koncert u povodu euharistijskog kongresa. Koncert je otvoren pjesmom „Kriste, u Tvoje ime sad smo ovdje svi”. Ovaj duhovni koncert pripremale su sve Hrvatske katoličke misije bavarske regije. On se sastojao od duhovnih šansona i recitala, a sudjelovali su: harmonikaški orkestar „**Dominik Savio**” iz Nürnberga, pod vodstvom p. Josipa Stepana, koji je izveo nekoliko pjesama i pjevani recital „Tuga i radost, meine liebe domovina...”, uz predivne zvuke harmonike; dječji zbor Hrvatske kat. misije München, pod vodstvom g. **Ivice Cerovca**, koji je otpjevao također nekoliko duhovnih pjesama. Svojim prekrasnim duhovnim šansonama oduševili su publiku sestre i brat **Valo**, također iz misije München. Dječji i odrasli zbor misije Rosenheim, pod vodstvom past. suradnika **Mirka Kapetanovića**, izvodio je također duhovne melodije među kojima i „Bog je stavio malo sjeme”.

Vidjevši ovo veliko hrvatsko mnoštvo Nijemci i stranci su se pitali: „Pa tko su ovi ljudi?”

TUTTLINGEN

**Svećeničko ređenje
Mladena Znahora**

Na Tijelovo, 21. lipnja 1984., zaređen je za svećenika **Mladen Znahor**, bogoslov Vrhbosanske nadbiskupije. Ređenje je obavljeno u crkvi St. Gallus u Tuttlingenu, uz veliko sudjelovanje njemačkih i hrvatskih vjernika. Mladomisniku je sakrament sv. reda podijelio pomoćni sarajevski biskup dr. Tomislav Jablanović.

Prvopričesnici su zajedno s nazočnim svećenicima uveli mladomisnika u svečanoj povorci u prepunu crkvu, a potom je mjesni dekan g. Otto Ascher pozdravio biskupa, mladomisnika i prisutne hrvatske katolike.

U propovijedi na njemačkom biskup je zatražio od Nijemaca i Hrvata da se osjećaju kao braća. Ređenju je prisustvovalo pet svećenika i dva đakona koja će uskoro primiti svećenički red. Iz Busovače je doputovala mladomisnikova majka i njegov brat. Majka nije mogla sakriti suza radosnica. U ruci je držala krunicu koja je, vjerojatno, dovela njenog Mladena do Božjeg oltara. Za vrijeme sv. Mise pjevao je zbor crkve St. Gallus.

Poslije vrlo dopadljivog euharistijskog slavlja pripremljen je ručak za mladomisnika i ostale goste u Centru za invalide koji je toga dana bio pretijesan da

Biskup dr. Tomislav Jablanović podjeljuje sakrament sv. reda Mladenu Znahoru

primi sve uzvanike pa su se mnogi smjestili u prostranom dvorištu. Na kraju je, poslije brojnih čestitki i zdravica, mladomisnik svima podijelio svoj blagoslov.

Mladomisnik je rođen 16. 6. 1954. u Busovači. Ima još tri brata i četiri sestre. Godine 1975. stupio je u Sarajevsku bogosloviju, a 1980. godine došao je u Eichstätt gdje je nastavio i završio bogoslovski studij. Mladu Misu imao je u rodnoj Busovači 22. 7. 1984. godini.

Franjo Šimić

Zaista je bilo divno vidjeti toliku mladež koja se angažirala i dala truda da što ljepše osmisli taj dan, da nas što više pripravi za završni euharistijski kongres, koji će se održati 8. i 9. rujna o. g. u nacionalnom hrvatskom svetištu Mariji Bistrici kraj Zagreba. Mladi su sa svojim svećenicima i pastoralnim suradnicima zaista i uspjeli.

Naše ponašanje na skupovima

Pažljivi i kritični posjetitelji mogli su zamjeriti jednom dijelu hodočasnika na dosta nesabranom i ometajućem ponašanju koje sigurno kod većine nije bilo svjesno. Pa ipak bi jedan takav lijepi skup mogao biti još uspješniji da se i o načinu ponašanja povede malo više računa i time dade još veći poticaj i primjer mladima. A znamo i sami da mladima često nije lako u tuđem svijetu odr-

žavati povezanost s domovinskom poviješću, kulturom, materinskim jezikom i vjerom.

Kako razumjeti i kako shvatiti da neki znatno prije vremena napuštaju program? Zar to nije omalovažavanje uložena truda, sudionika, izvođača, onih koji su sve to pripremali, te konačno i svih ostalih gostiju koji su žrtvovali dalek put do tog sastanka. Zar nismo zadovoljni i radosni da ima onih koji nas vole, misle na nas i koji se trude da nam se omoguće i osiguraju ovakvi i slični susreti izvan domovine?

Na kraju programa je p. Jozo, iz najveće misije München, zahvalio svima koji su učinili koliko su mogli da kongres i hodočašće budu zaista ono što imaju biti: **Okupljanje, obnavljanje, osvešćivanje.**

- hodočasnica -

REGENSBURG

Boga ste Ocem zvali

Tim riječima započelo je misno slavlje u našoj crkvi u nedjelju 17. lipnja 1984. godine. Taj dan osmero djece primilo je u našoj crkvi prvu svetu pričest.

Pet dječaka i djevojčica pozdravili su prvopričesnike i nas sve pozvali na razmišljanje kratkom recitacijom „Boga ste Ocem zvali.“ Slijedilo je misno slavlje.

Nakon propovijedi naša Jasna odrecitala je „Ne bojte se prihvatiti svijeću“. Tada su pristupili roditelji i upalili svijeću na uskrasnoj svijeći i uz poljubac predali ih svojoj djeci. Poslije obnove krsnog zavjeta mali prvopričesnici molili su molitvu vjernika toplo i djetinji iskreno.

Zahvalu iza svete pričesti izrekli su prvopričesnici Jozo, Anita i Ante recitacijom: „Kriste, brate moj, pođi sa mnom u život.“ Njima se pridružili mali Jozo svojom kratkom recitacijom. Ganuo nas je sve i ujedno nasmijao. Nagradili smo ga pljeskom.

U našem centru nastavili smo slavlje zajedničkim objedom. Taj dan bili su nam domaćini Milka i Slavko i lijepo nas poslužili. Bilo je veoma ugodno i lijepo. Sreća je sijala na svim licima.

Sve mlade vjeroučenike i čitatelje Žive zajednice pozdravljaju mladi vjeroučenici iz Hrvatske katoličke misije Regensburg.

S. Miroljuba Marijanović

HAGEN

Bili smo u Lurdu

Skupina vjernika s područja misije Hagen hodočastila je od 27. do 31. svibnja 1984. godine u Lurd. Hodočašće je vodio hagenski misionar vlč. Stipe Vrdoljak. U skupini je s hrvatskim vjernicima bilo i Nijemaca. Na početku se skoro nismo ni poznavali, ali kad je počela pjesma i molitva svi smo bili jedan narod, Božji narod. Nije se više znalo tko je Hrvat a tko Nijemac. Svi smo imali samo jednu želju: sretno stići u Lurd i tomo se lijepo pomoliti. Tako je i bilo. Bez ikakvih poteskoća mi smo obavili ovo hodočašće. Čak je i mala Danica od 17 mjeseci bila uvijek vesela. Nije pravila nikakvih problema. I to je za me bio dokaz da nas Gospa voli i da se raduje svakom našem posjetu u lurdsko svetišće.

J. Z. Lulić

Hodočasnici iz Hagena pred lurdskom bazilikom

WILDBERG

Slavlje sv. potvrde

Disciplinirano i skladno kao Nijemci, a osjećajno i pobožno kao Hrvati, proslavili su 1. 7. 1984. vjernici misije Freudstadt-Wildberg podjelu sakramenta sv. potvrde. Djelitelj mons. Josip Arnerić, šibenski biskup, i 25 potvrđenika okupili su oko sebe mnoštvo vjernika iz sjevernog Schwarzwalda. Impozantna crkva Preobraženja u Freudstadtu bila je prepuna.

Potvrđenike je doista zahvatio „Vjetar s neba” i pokrenuo te su aktivno sudjelovali u ovom slavlju svjesni svoje osposobljenosti za zrelo, osobno življenje vjere. I čitači biblijskih ulomaka i čitači

za tu zgodu posebno sastavljene sveopće molitve kao i donositelji prikaznih darova unosili su u euharistijsko slavlje mladenačku svježinu i (p)okretnost; među njima se posebno isticala krizmanica koja je u ime krizmanika predala osobni dar njihove zahvalnosti.

Pjevačka grupa iz Nagolda sa svojim orguljašem i dirigentom pripomogla je da je i pjevanje bilo vrlo skladno i lijepo.

Oduševljenim prisutnicima duboko su se usjekle u dušu jednostavne, ali pune srca i topline, riječi biskupa Krešimirova grada i grada našega prvog narodnog Sveca: „Ne budite kukavice! Ostanite vjerni domu, rodnoj grudi i Isusu Kristu!”

P.S.

Naš svijet: discipliniran kao Nijemci, a pobožan kao Hrvati

WIESBADEN

Poboljšanje politike prema strancima u Hessenu

Ministar unutrašnjih poslova pokrajine Hessen potpisao je 13. srpnja 1984. uredbu o pravu stranaca u Hessenu. Ova uredba poboljšava pravni položaj obitelji stranaca u ovoj pokrajini i u bitnome dokida ograničenja koja je savezna vlada 1981. preporučila pokrajina-

ma. Po ovoj uredbi gornja dob za dovođenje djece opet je podignuta na 18 godina. Dovođenje djece je dopušteno i u slučaju ako samo jedan od roditelja živi u Njemačkoj. Dovođenje bračnog druga k strancu druge generacije dopušteno je ako se ovaj nalazi u SR Njemačkoj pet godina (dosada osam). Ublaženi su i zahtjevi na uvjete stanovanja u slučajevima naknadnog dolaska članova obitelji.

Referent za strance u biskupiji Limburg župnik Herbert Leuninger vidi u novoj uredbi za strance ispunjenje važnog obiteljsko-političkog zahtjeva Crkve u korist inozemnih obitelji. I Ordinarijat u Mainzu pozdravio je ovu uredbu ministra unutrašnjih poslova. Predstavnik inozemnog dušobrižništva u Mainzu B. Krämer citirao je s tim u svezi Sv. Oca koji je 1983. godine rekao: „... Strani radnici imaju pravo na zajednički život sa svojim obiteljima”.

BIELEFELD

Prva pričest – pravo euharistijsko osvježenje

U nedjelju 11. lipnja Hrvatska kat. misija dolično je proslavila prvu sv. pričest. Ove je godine bilo 17 prvopričesnika.

Prvopričesnici su se tijekom cijele vjeronaučne godine savjesno pripremali za taj dan. Roditelji su se pravovremeno uključili u pripreme, tako da je prva sv. pričest bila pravo euharistijsko osvježenje za našu župsku zajednicu.

Dan je bio sunčan, a crkva sv. Josipa puna vjernika (preko 500). Nakon svečane procesije slijedila je „Lijepa naša” te pozdravi prvopričesnicima.

Za vrijeme sv. Mise prvopričesnici su prigodnim molitvama i pjesmama uvjerljivo govorili o ljubavi prema Isusu. Sv. Misu koncelebrirali su dusobrižnik Slavko Rako i vel. Blaž Kovač, župnik na njemačkoj župi u Rehda-Wiedenbrücku, koji je rado došao na ovo naše slavlje. Lijep broj vjernika se i ispovjedio.

Radost prvi pričesti – pravo osvježenje za župnu zajednicu

Na Duhovski ponedjeljak naši su prvopričesnici u pratnji svojih roditelja te oko 200 drugih vjernika hodočastili u Neviges. A 17. lipnja poslije sv. Mise u dvorani sv. Josipa bila je upriličena priredba u čast prvopričesnika.

Prisutni su aplauzom nagradili naše mlade koji su u narodnim nošnjama, folklorom i pjevanjem stvorili dobro raspoloženje. Za zabavu je svirao misijski

sastav „Prijatelji”. Program i uvježbavanje za ovu priliku je, po običaju, vodila pastoralna suradnica Marica Mraz.

Završetkom školske godine organiziran je susret s mladima u prostorijama misije. Naglašeno je ono dobro i lijepo, a planiralo se kako bi neke stvari mogle biti i bolje.

Nas veseli dobra volja mladih da i dalje budu važan oslonac naše misije. S.R.

BAMBERG

Svečana komemoracija trinaeststoljetnog pokrštenja Hrvata

Sredinom srpnja 1984. održana je u Bambergu velika svečanost posvećena trinaeststoljetnom pokrštenju Hrvata. U ovaj lijepi grad došli su za tu prigodu i naši vjernici iz Bayreutha, Rotenburga i Coburga. Proslavu je pripremio dušobrižnik p. Stipo Pavoković i socijalni

radnik Vito Barišić. Svečanu sv. Misu predvodio je provincijal hrvatskih salezijanaca iz Zagreba p. Ambrozije Matušić. Među brojnim uzvanicima treba spomenuti p. Marka Pavletića, salezijanskog vikara, p. Ivana Jerena, p. Tomislava Antekolovića, Josipa Sertela, direktora Canisiusheima, prelatu Waltera, direktora karitasa, g. Schirmera, vlč. dr. Doeringa, referenta za inozemni pastoral u bamberškoj nadbiskupiji, gospođu Krapp, referenticu za socijalna pitanja i gospođu Stritzki, bivšu socijalnu referenticu.

O. Provincijal govorio je o značenju krštenja i evanđelja za duhovni i kulturni život pojedinaca i naroda. Spomenuo je kako smo po krštenju ušli u kulturni krug evropskih naroda naglasivši da su krštenje i euharistija, kroz našu burnu povijest, davali nadljudsku snagu našem čovjeku, našim obiteljima i našem narodu. „Čovjek treba biti čovjeku brat, a katolik se ne smije nikada stidjeti svoga imena”, završio je o. Provincijal. Preko Mise je kršten mali Danijel, sin socijalnog radnika Vita Barišića, a djeca su izvela nekoliko recitacija u povodu ove proslave.

Pavo Mikić

Nastup Katarine, Vesne i Renate pod brižnim okom p. Stipe i gosp. Vite

Novi nuncij u Bonnu – Hrvat

Papa Ivan Pavao II imenovao je 3. kolovoza ove godine nadbiskupa **Josipa Uhača** apostolskim nuncijem u Bonnu. On je naslijedio nuncija Guida del Mestria koji se zbog starosti povukao u mirovinu.

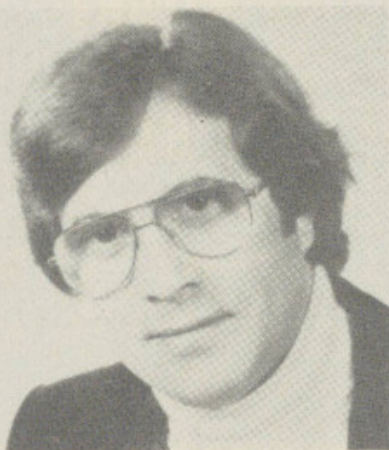
Nuncij
Josip Uhač

Novi nuncij je rođen 20. srpnja 1924. godine u Brseču (Istra). Crkvene škole pohađao je u biskupijama Rijeci i Veneciji. Od 1943. godine studirao je teologiju na središnjoj bogosloviji u Gorici, a potom na lateranskom papinskom sveučilištu u Rimu, gdje je, nakon svećeničkog ređenja 1949., doktorirao iz teoloških znanosti. Godine 1954. promovirao je crkveno pravo i potom stupio u papinsku dipolomatsku službu obnašajući odgovorne crkvene dužnosti u Panami, Egiptu, Njemačkoj i Španjolskoj. Našem sunarodnjaku iskreno čestitamo i želimo obilje Božje blagoslova.

† Ivan Bašić

Nakon kratke i teške bolesti blago je u Gospodinu preminuo u 34 godini života, 13. srpnja 1984. godine, **Ivan Bašić**, dugogodišnji pastoralni suradnik Hrvatske katoličke misije Giessen. Pokojnikovo tijelo prevezeno je iz Giessena u domovinu i pokopano 19. srpnja u selu Udovičić (župa Otok) kraj Sinja. U pogrebnim obredima sudjelovalo je jako mnogo svijeta i šest svećenika. Homiliju je držao p. Ignacije Vugdelija, a pokojnikov misionar p. Josip Bebić oprostio se dirljivim riječima u ime giesenske zajednice od svoga suradnika. Pokojnik je rođen 23. 5. 1951. u Udovičiću. Srednju školu završio je na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Sinju. Od 1. 7. 1974. po do svoje prerane smrti radio je kao pastoralni suradnik u misiji Giessen. Bio je oženjen. Za njim je

ostalo troje nejake djece. Dok gospođi Branki izražavamo svoju kršćansku sućut, dotle dobrom pokojniku želimo puninu radosti u krilu Očevu. Počivao u miru Božjem!

Ivan Bašić

Bivši misionar u Njemačkoj, a sada u Zairu, vlč. **Marijan Kopic** (s bradom) s ministrantima u župi Lubuye i s velečasnim Josipom (desno), tražiteljem podzemnih voda

Africi su potrebni suradnici laici

Poštovano uredništvo,

Najsrdanije zahvaljujem za „Živu zajednicu“ koja me svaki puta razveseli i oživi mnoge lijepe uspomene na braću svećenike, časne sestre, pastoralne i socijalne suradnike i mnoge dobre hrvatske radnike koje sam susretao kao hrvatski misionar u Austriji i Njemačkoj. Nakon napornih misijskih putovanja „Živa zajednica“ mi dođe kao osvježenje i okre-

pa. Čini mi se da je „Ž. z.“ sada mnogo bogatija sadržajem i stilski dotjeranija nego dok sam ja bio u Njemačkoj. Sigurno bi bilo dobro češće donijeti koju vijest o radu i životu naših misionara u Africi, Americi i drugdje. Možda pokrenuti i neku posebnu akciju za osvješćivanje i produbljivanje misionarskog duha svakog krštenika. Broj hrvatskih misionara iz redova svećenika, redovnica i redovnika, Bogu hvala, iz godine u godinu raste, a trebalo bi da raste i broj naših laika koji bi išli u misijska područja. U naše vrijeme nezamislivo misijsko djelovanje Crkve bez angažiranih vjernika-laika, koji s velikim uspjehom obavljaju mnoge važne djelatnosti na dobrobit urođenika. Na ovom području Afrike susreo sam veći broj mladića i djevojaka koji po dvije, tri godine rade na misijskim postajama. Većinom su to Nijemci, Švicarci, Francuzi i Talijani. Rade u školstvu, zdravstvu, poljoprivredi i zanatstvu. Poučavaju urođenike uzgajati domaće životinje, saditi povrće, voće, kukuruz, soju, krumpir i tome slično. Poukom i boljom ishranom suzbijaju se i mnoge bolesti od kojih posebno pate dje-

Pozdravljajući Uredništvo i sve čitatelje „Ž. z.“ želi svima obilje Božjeg blagoslova, radosti i mira u srcu i duši

Marijan Kopic, misionar, B. P. 227, Kalemie, Zaire

Reportaža iz pariške misije

„Tu ću naći punu crkvu i lijepu pobožnu pjesmu”

Piše: Marijan Kovač

Kratak pregled duge povijesti misije

Sreća je htjela da na proljetnom radnom susretu nas pastoralaca iz čitave Zapadne Evrope upoznam ponaosob djelatnike na hrvatskoj pastoralnoj nji- vi francuske metropole PARIZA, u radijusu od 450 km prema sjeveru i jugu. Sada misiju drže isusovci Hrvatske provincije iz Zagreba, Palmotićeva 31. O. Vladimir (Vlado) Horvat direktor je ovdašnje Hrvatske katoličke misije i to još od 1975., kada ju je preuzeo zajedno s o. Perom Mijićem DI od don Zdravka Ostojića. U vidu predstavljanja, život mu se daje lakonski sažeti, kako je on to sam učinio za razdoblje prije Pariza: potječe iz Međimurja, u čemu ga govor i ponašanje odaju, a bio je profesor u sjemeništu i kateheta u zagrebačkoj popularnoj „Palmi”.

Najbliži mu je suradnik o. Mirko Nikolić DI, kojemu je ovo prvo radno mjesto. Kakvo čudo, kad je zaređen istom 1981. Inače Bošnjak. Rodno mjesto Borovica, iznad Vareša i Kraljeve Sutjeske.

U taj radni pastoralni troplet: sjeverni ravničarski dio, planinski masiv Bosne i južna Hrvatska, kao jedan trolist, uklapa se suradnički časna s. Vesna Mateljan, iz družbe Služavki Malog Isusa, inače rodom iz Košuta. Priključila se nakon što je 81. u Splitu dipolomirala teologiju, i djeluje s još jednom sestrom svoje družbe.

Dovoljno da krenemo zajednički u upoznavanje misije i njezinog rada za naše ljude i među našim ljudima na francuskom jezičnom prostoru. Oslanjam se na izlaganje o. Vlade, najvećim dijelom:

„Misija je prošle (1983.) godine proslavila 30-tu obljetnicu postojanja, ali ujedno i 60-tu godišnjicu pastoralnog rada za Hrvate, jer pariški šematizam bilježi, da je od 1923. bilo organizirano ispovijedanje. Onda se od tih neorganiziranih koraka prišlo 1953. formiranju misijskog pastoralnog centra, kojemu je danas točna adresa: Mission Catholique Croate, 102 rue de la Fontaine au Roi, 75011 Paris, tel.: 357-40-07, crkva: 55 bd de Belleville”. Preuzeto iz misijskog glasila „Naš glas”, br. 5-6, godište VII. „Možda nam se tko i pismeno želi javiti. Od rata naovamo bilo je u Parizu svećenika koji su praktički radili za naše

ljude. Pravi začetnik misije, u obliku kako je sada, jest o. Bogdan Dragun, dominikanac, koji se 1953. sa subraćom prihvatio posla na misiji. Završio je neuobičajeno, što se vjernicima upečatljivo i potresno usjeklo u pamet. Srušio se od srčane kapi na oltaru, za Božić ’62., baš kod propovijedi. Odmah iduće godine rad je nastavio don Z. Ostojić, svećenik hvarske biskupije, rodom s Brača. Njegovom su zaslugom i došle sestre Služavke Malog Isusa, koje su tako lani proslavile 20 godina svog dolaska u naš misijski krug. Otkako sam ’75. ja zaorao na ovoj pastoralnoj nji- vi, o. Mirko mi je treći pomoćnik. Prije njega vršio je tu dužnost o. Ivan Vitez, nakon o. Pere Mijića. No, bude tu i brojnih drugih suradnika. Koliko puta u misiji pomažu isusovci koji dolaze, svako toliko, na studij ovamo u Pariz!”

Sociološke struktura misijskih vjernika

Sociološki profil vjernika koji tvore ovdašnju euharistijsku zajednicu odaje zastupljenost gotovo svih krajeva hrvatskog jezičnog područja. Tu je Slavonija, Herceg-Bosna, Dalmacija... Istrijani. Nema otkud ih nema. Gorani kao migranti vuku ovdje tradiciju još iz one predratne seobe. Tako da od tih vječnih pečalbara goranskih šuma i pobrđa, kojima skromna rodna gruda nikada nije mogla namaknuti dovoljno kruha, jedni već kod kuće uživaju zasluženu francusku mirovinu, ako već i poumirali nisu, dok drugi, njihovi sinovi i kćeri, još je zarađuju i podižu standard svojih sela i zaselaka, pokušavaju provući asfaltnu traku pobrskim zabitima, kako bi još neotkriveni turistički biseri postali dostupni svijetu. „Vjernici su nam uglavnom koncentrirani na 10-tak mjesta, kako je razvidno iz našeg misijskog biltena „Naš glas”, koji zapravo i jest sredstvo povezivanja na čitavom misijskom terenu, gdje se onda mise održavaju negdje redovito, negdje povremeno. Uglavnom tako onda vežemo i vjeronauk. Ipak, uza sve šarenilo „krajeva”, u euharistijskim okupljanjima jedno smo, ne osjećaju se te razlike u mentalitetima. Sociološki se ne može govoriti o tipičnim, izrazitim pobožnostima ovog ili onog našeg kraja, koje bi dominirale ili prednjačile, kao što jedan župnik nedavno spominjaše ličku po-

„Bez knjige nema nauke”, kaže narodna poslovice

božnost, za razliku od primorske ili otočke. Jedino što smo možda u zadnje vrijeme dali prednost ‘bosanskoj pobožnosti’ time što smo kod podizanja, kao za sve važeće, upravo od vjernika iz Bosne preuzeli gestu ‘podizanja ruku’. Čemu to? Da se ljudi malo angažiraju, da se usmjeri pažnja kod djece. Postiglo se – zamjećujemo – aktivnije sudjelovanje. Francuzi su to zamijetili kao atraktivno, zapelo im za oči i sviđa im se.” Tako o. Vlado.

Šanse naših iseljenika

O. Mirko razlaže o šansama našeg iseljenika u Francuskoj danas: „Pretežno su se dobro snašli. Neki čak visoko kotiraju, mislim na nekolicinu njih u znanstvenim krugovima, kao npr. direktor centra za istraživanje povijesti prirodnih znanosti i predsjednik međunarodnog saveza za istraživanje.

(nastavak u sl. broju)

**ZZ ŽIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

6000 Frankfurt a.M. 50

An den Drei Steinen 42, Tel. (06 11) 54 10 46

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić

Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija

Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić,

p. Ljudevit Jeđud, Stanka

Vidačković, p. Jozo Župić

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der

Stadtparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl

6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH

6082 Mörfelden-Walldorf 1

Uz sedamdesetu obljetnicu Prvog svjetskog rata

Ratni dnevnik fra Gabre Cvitanovića

Točno prije sedamdeset godina buknuo je Prvi svjetski rat. Kao povod za rat poslužio je Sarajevski atentat od 28. lipnja 1914. g. u kojem je srpski nacionalist Gavrilo Princip ubio austrijskog prijestolonasljednika, nadvojvodu Franju Ferdinanda. Pošto je Srbija odbacila austrijski ultimatum da vodi istragu o atentatu na njezinu tlu, Austro-Ugarska je 28. srpnja najavila rat kraljevini Srbiji. Kroz par dana, kao u igri domino, jedna drugoj su najavile rat Njemačka, Francuska, Rusija, Velika Britanija, Crna Gora itd. Od tog strahovito krvavog rata, koji je završio 1918. g., bio je godi samo Drugi svjetski rat (1939. – 1945.), a obadva su degradirali Europu, koja je do Prvog rata bila središte svijeta, a nakon Drugog rata postala privjeskom velesila.

Pošto se banska Hrvatska zajedno s Bosnom i Hercegovinom te Vojvodinom, Bokom Kotorskom, Dalmacijom, Istrom i Slovenijom nalazila, na jedan ili drugi način, u sastavu Austro-Ugarske monarhije, vojne snage s tih područja su također sudjelovale u ratu protiv Srbije. Nakon prvih pobjeda i prodora u Srbiju, austrijske armije su doživjele dva teška poraza na Ceru i Kolubari. Prilikom povlačenja iz Valjeva vojni svećenik **fra Gabro Cvitanović** (Baška Voda 1887. – Zagreb 1955.) je dragovoljno tu ostao da krijepe brojne ranjenike i tako dospio u srpsko ratno zarobljeništvo. Potom je, kad su austrijske vojske opet nadirale u Srbiju, kroz dva mjeseca prebivao sa zarobljenicima i srpskom vojskom pravi križni put od Niša do Valone. Odatle su zarobljenici bili predani Talijanima, pa je fra Gabro gotovo čitav rat proveo u zarobljeništvu na „otoku smrti” **Asinari** blizu Sardinije. Među rijetkima koji su izdržali sve te patnje, nadljudske napore, glad i svakojake bolesti, bio je i fra Gabro, koji se vratio kući u Bašku Vodu tek 1919. godine.

Svoja svjedočanstva i doživljaje zabilježio je u svom **Ratnom dnevniku** (1914. – 1918.), koji je ove godine po prvi put objelodanjen u **Knjižnici zbornika „Kačić”** a koji je marljivo, savjesno i znanstveno za tisak pripremio **dr. fra Karlo Jurišić**. Uz roman **Ratno Roblje** Mile Budaka, Cvitanovićev dnevnik je jedino svjedočanstvo na hrvatskom o austro-ugars-

kim zarobljenicima u Srbiji, a na srpskom o istom predmetu postoji jedino knjiga **Stevana Šapinca**, inače zapovjednika zarobljeničkog logora gdje se nalazio i Cvitanović. Budakovo i Šapinčevo kazivanje se zaustavlja potkraj 1915., kada su zarobljenici bili predani Italiji, dok se Cvitanovićev kazivanje proteže sve do kraja rata i završava dubokim misaonim štivom „Misli jednoga zarobljenika o današnjem ratu”. U toj filozofskoj završnici, Cvitanović odgovara na pitanje „Zašto religija nije mogla spriječiti rat, ili bar pospiješiti konac njegovih strahota?” Cvitanovićev cjelovit kršćanski odgovor na to veliko pitanje pripada među najljepše stranice njegovog Ratnog dnevnika. Tu dolazi od izražaja i Cvitanovićeva nevjerica u politiku i to u podsjećanju na izreke nekih francuskih mislilaca: „Veliko je umijeće politike da zle namjere zaodijeva u lijepe izlike” (Bossuet) ili pak: „Javnost! Javnost! Koliko treba bedaka da bi se stvorila javnost?” (Chamfort).

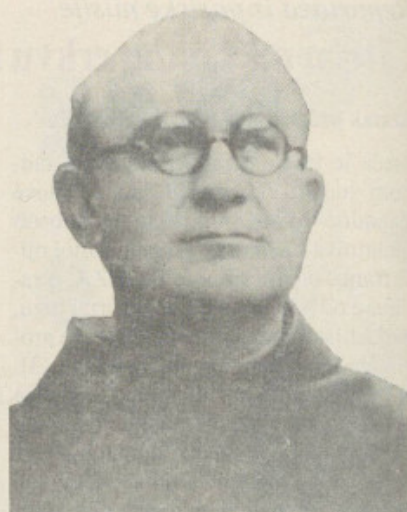
Ali u Ratnom dnevniku štivo je lijepo i onda kad je život najgrozniji. Opis pošasti u Valjevu, u kojem haraju svi mogući tifusi, neumitna smrt koja netremice žanje ljudske snopove, jednako zarobljenike kao i srpske vojnike i narod, opća bijeda i primitivni medicinski uvjeti, glad, jad i nevolja, koji navode „sugrađane niže ruke” da pljačkaju što im dođe pod ruku – doimlju se kao jezoovit prizor iz filmova strave i užasa. Cvitanović pri tom nalazi lijepe riječi za postupak Srbijanaca spram zarobljenika: „Za reći istinu Srbi nisu pravili razlike između zarobljenog i svog bolesnika”.

Pisac odaje posebnu počast srpskom majoru dru Avramu Vinaveru, koji se „nije čutio samo srpskim časnikom, već i liječnikom, čija je zadaća blažiti ratne grozote”. Ali odmah nadodaje: „Nažalost, zarobljeništvo me je uvjerilo, da je takvih bilo malo”.

Doduše, pokoji bi „derančić iz objesti za nama zapjevao:

– Sini, munjo, da nađem ulare,
Da povežem Švabe i Mađare –

ali s vremenom, narod se bio navikao na nas kao na stare goste”. No, već na jesen 1916. dolazi do smrtonosnog putovanja Niš – Valona, na kojem su za-

Dr. fra Gabro Cvitanović

robljenici bili desetkovani. Pisac smatra da se zarobljenike moglo ostaviti na mjestu, a ne ih povlačiti do daleke Albanije, jer ni sama srpska vojska nije imala dovoljno „provijanta” (opskrbe) za takav ubitačan put kroz planine i gude. Te su stranice Dnevnika i više nego potresne. Pa ipak, fra Gabro marljivo bilježi sve što na putu uoči: ljude, običaje, jezik, što se doimlje kao kakav dokoni putopis, ali samo na trenutak, jer odmah slijede slike kuge, bijede, glada i rata. Dnevnik o zarobljeništvu u Italiji ima također značaj putopisa, razmišljanja o tekućem ratu, dokumentacije o zarobljenicima, ali i mučnih prizora o pošastima i smrti koje i dalje haraju. Zanimljivo je da 1918. g. na Asinaru stižu Trumbić i Meštrović, iz Jugoslavenskog odbora, a Cvitanović to hladno bilježi bez ikakva pogovora.

Ova vrijedna Jurišićeva knjiga o Cvitanoviću ne sadrži samo Ratni dnevnik, nego i šire izvatke iz brojnih piščevih djela i bogatog života, uz niz slika, crteža, dokumenata, sažetak na njemačkom, kazalo imena i mjesta, riječju, prvorazredno dokumentarno, znanstveno i književno djelo, koje usput pruža presjek kroz pola stoljeća povijesti „sinjske” franjevačke provincije Presv. Otkupitelja. Za inozemna čitatelja bit će od posebnog interesa Cvitanovićeva uspomene iz Amerike, gdje je tridesetih godina ovog stoljeća služio kao hrvatski misionar. SZ

Ratni dnevnik fra Gabre Cvitanovića može se naručiti u Uredništvu „Žive zajednice”, An den Drei Steinen 42, 6000 Frankfurt/M. 50.

Cijena: 20,- DM.

Lubenice Snježne Gospe

Došao fra Jure k meni na čašu razgovora, kad evo starog Mate iz Katuna pa po deseti puta posljednjih tjedana uporno pita: „Onda, imaš kakog jakog, dobrog avokata za me?” Fra Jure se nasmije: „A, šjor Mate, zar su za te avokati ka' lubenice na pijaci, koje uzmeš u šake, malko zarežeš pa kroz ponistru gledaš jesu li sazrile?”

Ovo zadirkivanje sjeća me prošteništa Snježne Gospe na Tekijama u Petrovaradinu, kamo svakog petog kolovoza hodočasti cijeli Srijem, Bačka i istočna Slavonija. Za nas djecu su brda lubenica i dinja na rubu prošteništa bila privlačnija od snježnog 'čuda' u crkvi, kad na uspomenu rimskog Pape Liberija i njegove Marije Velike padaju bijele pahuljice ružinih petalja iz kupole. Kupac bi uzeo lubenicu u ruke, odvagao je, pokucuo pa pitao prodavača: „Vrijedi li štogod? Daj, zareži!” Trgovac bi nožem iz lubenice izvadio neku vrst čepa tako da ispod zelene kore kupac može vidjeti boju i zrelost ovog svježeg ploda majke zemlje.

Mate se na Jurinu opasku uvrijedi: „Oče, nisu sve lubenice slatke!” Velim pomirno: „Mate, ja ne mogu ni za jednog advokata jamčiti nit staviti za njega ruku u vatru. Uzmi kojega hoćeš.” Kad je izašao, fra Jure se čudi: „Sinko, zar ljudi toliko odaju po avokatima i sudovima? Nije im dosta ona rič u Mateja: 'Blago žednima i gladnima pravednosti, jer će se nasititi'”. „Fra Jure”, velim, „pravda Božja je jedna stvar, a sudsko pravo je nešto drugo. Sudac nije Bog, on ne zna, tko govori istinu a tko laže. Moraš zato uzeti advokata da nađe dokaze tvojeg prava!”

O pravnicima bi se moglo pisati romane. „Al, oprez”, veli fra Jure, „ako napišeš štogod proti' nji”, moraš uzet avokata da te brani od globe za uvredu časti! Problem je uvijek isti: koja lubenica je doista dobra? Ne moš kod svakog advokata, ka' na Tekijama Snježne Gospe, zarezat prozorčić pa gledat pravniku u dušu! To ti je stara priča: ako naš čovik izgubi parnicu, onda je uvijek kriv avokat - il je 'slab', il 'potplaćen', il 'nije tija otvorit usta prid sudom'. Kad uspije uviriti suca, onda je 'jak' i 'dobar ka' čisto zlato, al skuplji od zlata!”

Mate je prije išao starom Bugarinu Popovu za pravne savjete. Sad je Popov otišao u penziju, jer jedva što još pamti. Prije su mu ljudi dolazili masovno u kancelariju, jer nije bio skup i donekle je baratao po „naški”. Stranac može u Njemačkoj biti trgovac, liječnik ili poslovođa, ali ne advokat. Kad bi Mate otišao k njemu, Popov bi ga pomno saslušao, sve zabilježio pa rekao: „Prijatelj, daj tridesač marki, hodaj domov, ja teba ja sva javim!” Nakon par tjedana ode Mate opet Popovu: „A šta je s onim mojim?” Stari Bugarin otvori svoju knjižurinu, opet sasluša Matu i mirno ponovi: „Daj tridesač marki, sve budu uredili!” Tako to išlo par mjeseci, dok nije došlo do parnice na socijalnom sudu, kamo su me pozivali kao tumača. Kako je Popov bio vrlo star, nije se na sudu sjećao više ničega, a koji put bi znao za vrijeme parnice i zaspati.

Razumijem ja dobro starog Matu i znam zašto mu treba nužno advokat. Kod Mate se kretalo sve oko toga, da li će dobiti rentu ili neće. Ali kad se sjetim svih onih koji za svaku sitnicu, za ništa, trče advokatima i na sud, onda čovjek zbilja mora misliti na lubenice. Ive iz Kaštel Lukšića je gonio godinama sud s osiguranjem svog auta i to sve za 93 marke! Mira iz Omiša je 'isprobala' u par godina bar dvadeset advokata, iako je od početka stvar bila bezizgledna. Marko iz Karlovca je zbog rente išao stotinama liječnika i advokata, dok nije sud uvjerio - što dugačkim prijetećim dopisima što plakanjem i pretvaranjem - da je nesposoban za svaki rad, iako je bio sigurno zdraviji od mene. Neki od njih su s vremenom skupili toliko sudske iskustva, da su ih obični ljudi iz Jajca ili Prozora smatrali advokatima i pitali za savjet, uz štogod tringelda, razumije se.

Mate je kao mladić počeo trgovati po Kaštelima, kasnije, u predratnoj Jugoslaviji, hodao kroz sela kao „Dalmatinac”, kako smo mi putujuće prodavače u Slavoniji nazivali. Oko vrata im debeli remen, na njemu visi neka vrst košare ili torbe sa sitnom robom. Za vrijeme rata i kasnije trgovao je tako po Čehoslovačkoj. A kad to više nije išlo, došao Mate šezdesetih godina u Njemačku, na gradilište. Kako u ratu nije sudjelovao

vao ni lijevo ni desno, nisu mu u domovini uračunali ni jedan dan staža, a u Njemačkoj ga bilo isto malo. Nakon razočaranja sa starim Popovom, traži Mate nesprestano kakvog 'dobrog advokata'.

Jednog jutra doleti fra Jure k meni pa će glasno: „Šjor Ivo, naša' sam izlaz iz čorokaka! Ne mora Mate više gledat u dušu avokata ka' u lubenice Snježne Gospe od Tekija! Pronašli Švabe automat pravde!” Fra Jure mi pokaže novine gdje stoji sve o novom 'Jurisu': Njemački sudovi će ubuduće smjestiti na ulazu moderni kompjuter u koji su unesene sve važnije presude posljednjih godina; ubaciš komad od pet maraka i dobiješ odgovor za svoj slučaj. „Vidi čuda Božjeg!”, puca fra Jure od smijeha, „sad će naši Mate, Marko, Ive i drugi stajat cili dan pred automatom pravde, pa ga za pet maraka pitat za presudu!”

Koji put se smijemo našim ljudima i njihovim advokatskim zgodama, ali ako promislimo, koliko nam je nepravde povijest sve do danas učinila, nije čudo da naši ljudi prodaju i zadnju košulju 'za pravicu'.

„E, moj sinko,” filozofira fra Jure, „otac Frano je zna' gledat u srce avokata, i brez ponistre u lubenici! Znaš li ti, da je jedan od prvi' frataru bija baš jedan pravnik, neki Pietro di Cattaneo? Tako je bilo, vire mi! Kad je mladi Frano odlučija živit siromaški, brez cikina svog bogatog oca, pridruži mu se u Asizu najprije bogati Bernardo da Quintavalle, a malo kašnje imućni i ugledni advokat Pietro. Dok su ona tri golim šakama popravljali crkvicu svetog Damjana, klekne sveti Frano pa otvori nasumce Evanđelje i pročita glasno franjevačko geslo za budućnost: 'Ako želiš biti savršen, hajde, prodaj što imaš i podaj novac siromasima, pa ćeš imati blago na nebu'. Tako nji' tri i učine. Bogati avokat Pietro zatvori kancelariju, podijeli imetak narodu, obuče fratarsku halju i pođe prazni' ruku s Franom u svit.”

Kod Snježne Gospe od Tekija nisam bio već četrdeset godina. A naš narod, i osamsto godina iza svetog Frane, traži pravicu. Kad me Mate opet upita za 'dobro, jakog advokata', reći ću mu iskreno: „Evo ga, zove se Wagner, govori nešto po 'naški', iako je Švabo. Al' zarezat u lubenicu i gledat mu u dušu, moraš ti sam!”

Ivo Hladek

Hrvatska Crkva dobro zastupljena i lijepo predstavljena

Od 4. do 8. srpnja ove godine održano je u Muenchenu 88. zborovanje njemačkih katolika. O tome je pisao sav njemački tisak. Ovdje se želimo posebno osvrnuti na naš, hrvatski doprinos, tom zborovanju.

Pripreme

Pod vodstvom muenchenskih svećenika fra Joze, fra Nediljka i fra Stipe spremalo je mjesecima ranije nekoliko grupa sudjelovanje Hrvata na toj katoličkoj manifestaciji. Nije bilo lako sve pripremiti, sve organizirati. Jedno je bilo sigurno: takva manifestacija, koja će privući stotine tisuća ljudi, jedinstvena je prilika za predstaviti Crkvu u Hrvata, kao i cijeli narod stranoj javnosti.

Hrvatski štand

Posebna pažnja posvećena je oblikovanju hrvatskog štanda. U dvorani br. 11 bili su predviđeni štandovi stranih zajednica. Tu su se dakle našli i Hrvati, uz Slovence, Mađare, Slovake, Čehe i mnoge druge. Bez imalo pretjeravanja treba reći da je naš štand uspio iznad svih očekivanja. Kako rekoše mnogi posjetitelji, bio je „najintelektualniji“. Dok su naime druge zajednice stavile težišta na svoj folklor, naš štand je predstavljao Hrvatsku i Hrvate prije svega s dostignućima hrvatske kulture i umjetnosti kroz stoljeća. Zahvaljujući obilnoj pomoći „Kršćanske sadašnjosti“, bilo je na štandu dovoljno propagandnog materijala na njemačkom jeziku.

Bio je tu prigodni letak, koji je na zanimljiv i lagan način davao strancu pregled hrvatske povijesti i ulogu koju Crkva vrši u hrvatskom narodu. Bila je tu i knjižica s poslanicom hrvatskih biskupa (na njemačkom) te brošura s poslanicom kardinala Kuharića. Osim toga bile su izložene i monografije na njemačkom jeziku, koje zadnjih godina izdaje „Kršćanska sadašnjost“.

Uz sve to bila je na štandu stalno prisutna ekipa mladih hrvatskih intelektualaca koji su mogli svakom posjetitelju pružiti sve dodatne informacije o Hrvatskoj, Hrvatima i njihovoj Crkvi. U tih nekoliko dana posjetilo je naš štand mnoštvo hrvatskih, njemačkih, francuskih, japanskih, i tko bi još sve nabrojio, posjetilaca. Svakog je zanimalo ponešto. Svaki je uzeo koji letak. Posebno treba zabilježiti da je veliki broj mladih Nijemaca pokazao zanimanje za poslanicu kardinala Kuharića „Die Erloesung des Leibes“.

Misa nacija

U subotu 7. srpnja održana je u samom centru Muenchena, u Westparku, Misa nacija koju je predvodio hrvatski kardinal Franjo Kuharić. Uz Hrvate tu su se našli i predstavnici brojnih drugih nacija: Nijemci, Talijani, Česi, Slovaci, Poljaci itd. Već prema tome bilo je predviđeno i sudjelovanje u sv. Misi. Molilo se i pjevalo na raznim jezicima. Hrvate je po rasporedu zapalo čitanje evanđelja te pjevanje preko pričesti.

Bilo je dogovoreno da će pojedine nacije nositi prikazne darove na ruke Kardinalu. Trebalo je dakle izabrati nešto što bi bilo karakteristično za Hrvate u Njemačkoj. Tako je Kardinal, kao hrvatski prikazni dar, dobio mistriju i čekić, koji su simbolizirali rad i muku tisuća hrvatskih građevinskih i drugih radnika. Nakon sv. Mise priređena je SVEČANOST NACIJA na kojoj se moglo dobiti razne nacionalne specijalitete (kod Hrvata pečenog odojka), a nastupile su i razne folklorne grupe.

Kardinal Kuharić

Najviši predstavnik Crkve u Hrvata, kardinal Franjo Kuharić, bio je tih dana u neprekidnom pokretu. Uz sudjelovanje u više manifestacija i zborovanja bio je pozvan i na više primanja njemačkih državnih i crkvenih vlasti. Na velikoj završnoj svečanosti koja je održana na muenchenskom olimpijskom stadionu sudjelovao je i kardinal Kuharić koncelebrirajući s prisutnim kardinalima i biskupima. U nedjelju poslije podne obradovao je kardinal Kuharić muenchenske Hrvate predvodeći misno slavlje u crkvi sv. Pavla.

Teško je već sad govoriti o rezultatima. No svakako je važno za nas sve da smo ozbiljno, dostojanstveno i znanlački sudjelovali u jednoj tako važno manifestaciji kao što je to Zborovanje njemačkih katolika. Vrlo je važno da smo umjeli svoju Crkvu, Hrvatsku i Hrvate prikazati njemačkoj javnosti bez predrasuda, samosvjesno i na jedan vrlo suvremen način. Svakako se pokazalo da smo sposobni temeljito organizirati naše sudjelovanje na takovim zborovanjima. Rezultati rada mnogih osjećat će se sigurno, i to pozitivno, još godinama. Zato i treba zahvaliti svima onima koji su aktivno sudjelovali na tom zborovanju.

Jurek Cmok

Stand je davao pregled hrvatske povijesti i ulogu koju Crkva u hrvatskom narodu vrši danas

Postvertriebsstück 1 F2384 E Gebühr bezahlt

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf